

นวัตกรรม : แผ่นพับชะลอไต

เจ้าของผลงาน : นางนาริรัตน์ ศรีพรหม พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ คลินิกโรคเรื้อรัง โรงพยาบาลพรเจริญ

1. ที่มาของการสร้างนวัตกรรม

จากการทบทวนการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิตสูงพบว่าผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิตสูงมีภาวะไตเรื้อรังรายใหม่ในปี 2558 2559 และ 2560 จำนวน 1152 , 175 และ 578 รายตามลำดับ

โรคไตเรื้อรังเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของประเทศและทั่วโลก ปัจจุบันพบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังรายใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี เป็นโรคที่รักษาไม่หายขาด และไม่แสดงอาการเจ็บป่วยในระยะเริ่มต้น ทำให้ไม่ทราบว่าตนเองป่วย ขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเอง และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่างๆได้ง่าย จะทราบว่าตนเองเจ็บป่วยเมื่อมีอาการแทรกซ้อนรุนแรง เข้าสู่ภาวะไตวายระยะสุดท้าย จำเป็นต้องได้รับการรักษาด้วยการล้างไตทางช่องท้องหรือฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมเพื่อยืดอายุให้ยืนยาวขึ้น

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรม

- เพื่อพัฒนาสื่อการสอนให้ความรู้เรื่องโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยเบาหวานความดันโลหิตสูง
- เพื่อเพิ่มระดับการรับรู้และความเข้าใจเรื่องโรคไตสำหรับผู้ป่วยเบาหวานความดันโลหิตสูง

3. กลุ่มเป้าหมายในการใช้งานนวัตกรรม

ผู้ป่วยเบาหวานความดันโลหิตสูงที่มารับบริการในโรงพยาบาลพรเจริญ

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรม

หนังสือ สื่อการสอนแผ่นพับ ของสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย

5. วิธีการดำเนินงานนวัตกรรม

1. สืบค้นฐานข้อมูลต่างๆ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องโรคไตเรื้อรังในปัจจุบัน
2. สำรวจปัญหา ความต้องการของผู้ให้บริการและผู้รับบริการเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไตเรื้อรัง
3. รวบรวมข้อมูล จัดทำนวัตกรรมให้สามารถสื่อความหมายได้ถูกต้อง เกี่ยวกับประยะของโรค ความรุนแรง แรงไต และระยะเวลาชะลอไตสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้
4. การทดลองใช้นวัตกรรม “แผ่นพับชะลอไต” ในการสอน ให้คำปรึกษาแก่ผู้ให้บริการสุขภาพ และผู้รับบริการ โดยใช้ระยะเวลาในการสอนและสื่อสารโดยใช้ “รู้ค่าเวลาไต” ครั้งละ 15-20 นาที/กลุ่ม
5. ปรับปรุงนวัตกรรม “แผ่นพับชะลอไต” ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ให้และผู้รับบริการ
6. สรุปและประเมินผลระดับคะแนนความพึงพอใจของผู้ให้บริการ ประเมินผลการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไตเรื้อรังของผู้รับบริการ

6. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรม

-

7. อภิปรายผล

สอนเรื่องการชะลอความเสื่อมของไตโดยแจกแผ่นพับ และให้ดูภาพระยะการทำงานของไต สาธิตการทำงานของไตโดยใช้น้ำผ่านกระซอน หากไตเสื่อมกระซอนจะตันใช้ดินน้ำมันปิด น้ำจะไหลผ่านหรือกรองของเสียออกได้ช้า

ผลการดำเนินงาน

ผู้รับบริการเป็นผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เพศชาย 50 คน เพศหญิง 80 คน อายุน้อยสุด 35 ปี อายุมากที่สุด 72 ปี อายุเฉลี่ย 65 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีข้อจำกัดด้านความเสื่อมของร่างกาย ความจำ การรับรู้ การได้ยิน การมองเห็น ต้องให้ข้อมูลที่กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่ายและให้ข้อมูลซ้ำหลายๆครั้งจึงจะเข้าใจมากขึ้น ความพึงพอใจต่อสื่อการสอนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 91.79 % ข้อที่ได้น้อยที่สุด คือตัวหนังสือชัดเจน อ่านง่าย ความพึงพอใจต่อการรับรู้เรื่องโรคไตเรื้อรัง เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 71.92%

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด 5คะแนน	มาก 4คะแนน	ปานกลาง 3คะแนน	น้อย 2คะแนน	น้อยที่สุด 1คะแนน
ความพึงพอใจต่อสื่อการสอน					
1.เป็นสื่อการสอนที่เข้าใจง่าย	10 คน	110 คน	10 คน		
2.ตัวหนังสือชัดเจน อ่านง่าย		60 คน	70 คน		
3.สามารถปฏิบัติตามได้ง่าย	10คน	110คน	110คน		
อัตราความพึงพอใจเฉลี่ย	91.79 %				
การรับรู้เรื่องโรคไตเรื้อรังของผู้รับบริการ					
1.สามารถบอกระยะโรคไตเรื้อรังได้ถูกต้อง		100คน	10คน		
2.สามารถบอกหน้าที่ของไตได้ถูกต้อง อย่างน้อย1ข้อ	10คน	100คน	10คน		
3.สามารถบอกระยะการทำงานของไต ของตนเองได้ถูกต้อง		100คน	30คน		
4.สามารถบอกวิธีการป้องกันและชะลอ ไตเสื่อมได้ถูกต้อง		80คน	50คน		
อัตรการรับรู้เรื่องโรคไตเรื้อรังเฉลี่ย	71.92 %				

ตัวชี้วัดและการวัดผลประเมินผล

1. ระดับความพึงพอใจต่อสื่อการสอนร้อยละ 80
2. ระดับความรู้ความเข้าใจเพื่อชะลอความเสื่อมของไตร้อยละ 80

8. ประโยชน์ที่ได้จากนวัตกรรม

1. ผู้รับบริการ เข้าใจเนื้อหาความรู้เรื่องโรคไตเพิ่มขึ้น สามารถบอกระยะ และความรุนแรงของโรคไตได้
กลัวไตเสื่อมมากขึ้น มีความต้องการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อชะลอไตเสื่อม
2. หน่วยงาน มีสื่อการสอนเรื่องโรคไตที่สามารถสื่อสารให้ผู้ป่วยได้รับความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

9. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อให้ผู้ป่วยเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น

10. เอกสารอ้างอิง/แหล่งข้อมูล

- 1. คณะอนุกรรมการป้องกันโรคไตเรื้อรัง สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย วาระ พ.ศ. 2555-2557 และ พ.ศ. 2557-2559. (2558).คำแนะนำสำหรับการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังก่อนการบำบัดทดแทนไต.กรุงเทพ: บริษัทยูเนียนอุลตราไวโอเร็ด จำกัด.
- 2. สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.(2555).คู่มือการจัดการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มต้น.กรุงเทพ:บริษัท ยูเนียนอุลตราไวโอเร็ด จำกัด.
- 3. มงคล วารีย์ และนภภัลย์ แสงโพธิ์. (2560). นาฬิกาพิทักษ์ไต. รพ.วานรนิวาส จ.สกลนคร.

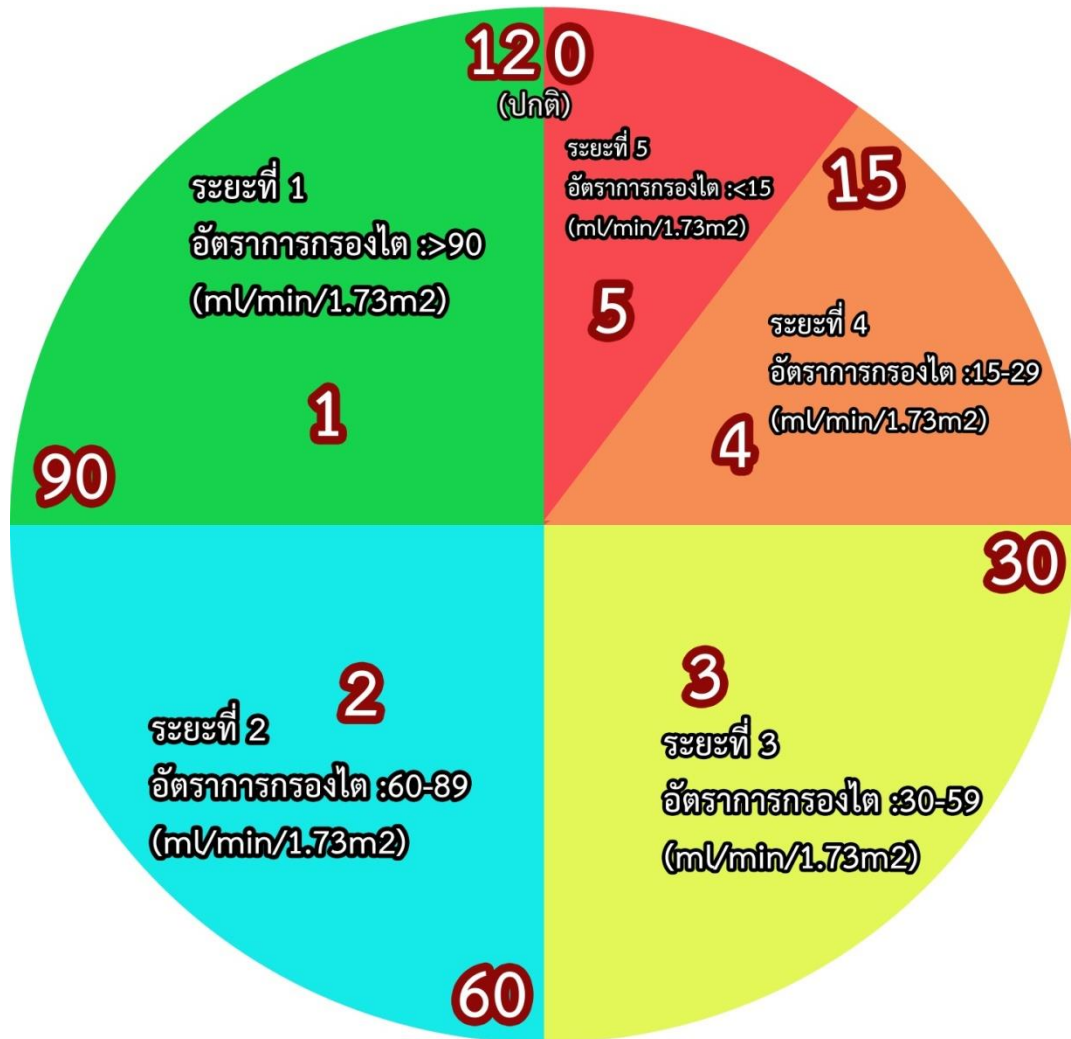
11. รูปภาพนวัตกรรม

เนื้อหาในแผ่นพับ

<p style="text-align: center;">โรคไตเรื้อรัง</p> <p>โรคไตเรื้อรังเป็นโรคที่ถ้าปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการรักษาจะเข้าสู่ไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย ซึ่งนอกจากจะเสียค่าใช้จ่ายสูงในการรักษาด้วยการบำบัดทดแทนไตแล้วยังมีโอกาสเสียชีวิตก่อนวัยอันควร</p> <p>ไตคืออะไร??</p> <p>ไตเป็นอวัยวะที่มีรูปร่างคล้ายถั่วแดงขนาดเท่ากำปั้นอยู่บริเวณบั้นเอว 2 ข้าง</p> <p>ไตทำหน้าที่อะไร??</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขับน้ำและของเสียจากเลือดออกจากร่างกายในรูปของปัสสาวะ 2. ควบคุมปริมาณน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย 3. ควบคุมการทำงานของฮอร์โมนในร่างกายที่ควบคุม <p>ความดันโลหิต การสร้างเม็ดเลือดแดง และการดูดซึมแคลเซียม</p> <p>โรคไตเรื้อรังคืออะไร??</p> <p>โรคไตเรื้อรังเป็นภาวะที่เนื้อไตถูกทำลายอย่างถาวร ทำให้ไตค่อยๆ ฝ่อเล็กลง แม้อาการจะสงบแต่ไตจะค่อยๆ เสื่อมและเข้าสู่ไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายในที่สุด ซึ่งไตวายชั่วคราวสามารถฟื้นกลับมาทำหน้าที่ได้อีกหากเป็นปกติได้ ซึ่งแตกต่างจากไตวาย</p>	<p style="text-align: center;">โรคไตเรื้อรังเกิดจากอะไร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อันดับ1 จากโรคเบาหวาน 2. อันดับ2 จากโรคความดันโลหิตสูง 3. สาเหตุอื่นๆ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - นิ่วในไต - ไตอักเสบเรื้อรังจากการติดเชื้อ - ไตจากการกินยาแก้ปวดต่อเนื่องเป็นเวลานานๆ - โรคถุงน้ำในไตที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ - โรคหลอดเลือดฝอยไตอักเสบ - โรค เอส-แอล- อี <p>ผู้ที่มีภาวะหรือโรคดังกล่าว จะมีโอกาสเกิดโรคไตเรื้อรัง</p> <p>ในอนาคตถ้าไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง</p> <p>ใครมีโอกาเสี่ยงต่อการเกิดโรคไต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่มีความดันโลหิตสูง 2. ผู้ที่มีโรคเบาหวาน 3. ผู้ป่วยที่มีโรคไตอักเสบชนิดต่างๆ และ/หรือโรคทาง <p>เดินปัสสาวะอักเสบจากการติดเชื้อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. ผู้ที่ใช้อย่างแก้ปวดกระดูก ยาแก้ยก ยาชุด ยาต้มยาหม้อ ติดต่อกันเป็นเวลานาน 5. ผู้ที่มีโรคเกาต์ 6. ผู้ที่มีโรคหัวใจและโรคหลอดเลือด 7. ผู้ที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นโรคไต 8. ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 	<p style="text-align: center;">อาการแสดงเมื่อเป็นโรคไต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บวม 2. ปัสสาวะผิดปกติ เช่น ชุ่น เป็นฟอง เป็นเลือด สีขุ่น น้ำล้างเนื้อ แสบขัด 3. ความดันโลหิตสูง 4. ซีด อ่อนเพลีย <p>โรคไตวายเรื้อรังรักษาให้หายได้ไหม</p> <p>เมื่อไตเสื่อมหน้าที่อย่างเรื้อรัง การทำงานของไตจะเสื่อมลงเรื่อยๆ จนกระทั่งไตฝ่อ ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายเป็นปกติได้แต่เราสามารถชะลอการเสื่อมของไตได้</p> <p>5 ข้อปฏิบัติชะลอไตเสื่อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดื่มน้ำวันละ 2-3 ลิตร/วัน 2. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสเค็ม/ผงชูรส 3. หลีกเลี่ยงการกินยาแก้ปวดติดต่อกันนานเกิน 7 วัน 4. หลีกเลี่ยงการใช้อย่างแก้ปวด ยาชุด ยาลูกกลอน ยาสมุนไพรที่ไม่มีทะเบียนรวมถึงผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร 5. งดการสูบบุหรี่ <p>ถ้าเป็นโรคเบาหวานหรือความดันโลหิตสูงต้องควบคุมเบาหวานและความดันให้อยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงคนปกติ</p>
--	--	---

เนื้อหาในแผ่นพับ

แบบประเมินความพึงพอใจและการรับรู้เรื่องโรคไตเรื้อรังจากนวัตกรรมการ แผ่นพื้ชะลอไต

คำชี้แจง

1. เพื่อให้ผู้จัดทำมีโอกาสรับทราบผลการดำเนินงาน และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนวัตกรรมการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. โปรดทำเครื่องหมาย และกรอกข้อความให้สมบูรณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ: ชาย หญิง วัน/เดือน/ปี.....
 อายุ: ต่ำกว่า 20 ปี 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี 60ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อสื่อการสอนและการรับรู้เรื่องโรคไตเรื้อรัง

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจต่อสื่อการสอน					
1. เป็นสื่อการสอนที่เข้าใจง่าย					
2. ตัวหนังสือชัดเจน อ่านง่าย					
3. สามารถปฏิบัติตามได้ง่าย					
การรับรู้เรื่องโรคไตเรื้อรังของผู้รับบริการ					
1. สามารถบอกระยะโรคไตเรื้อรังได้ถูกต้อง					
2. สามารถบอกหน้าที่ของไตได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 ข้อ					
3. สามารถบอกระยะการทำงานของไตของตนเองได้ถูกต้อง					
4. สามารถบอกวิธีการป้องกันและชะลอไตเสื่อม					

ข้อเสนอแนะการสอนและปรับปรุงนวัตกรรมการ

.....
